

Bruxelles, den 31.7.2013
COM(2013) 562 final

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Gennemførelse af den europæiske mikrofinansieringsfacilitet Progress – 2012

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Gennemførelse af den europæiske mikrofinansieringsfacilitet Progress – 2012

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	4
2.	Gennemførelsen med hensyn til mikrokreditudbydere	5
2.1.	Indgåede aftaler	5
2.2.	Finansierede aktioner	6
2.3.	Godkendte og afviste ansøgninger	10
3.	Gennemførelse på mikrolåntagerniveau	10
3.1.	Omfanget af mikrolån og antallet af slutmodtagere.....	10
3.2.	Den sociale og beskæftigelsesmæssige virkning af mikrofinansieringsfaciliteten Progress	11
3.2.1.	Inddragelse af dårligt stillede grupper.....	12
3.2.2.	Små beløb med stor effekt.....	13
3.3.	Sektormæssig og regional fordeling af de støttede virksomheder	14
4.	Komplementaritet og samordning med andre instrumenter.....	16
5.	Konklusioner og perspektiver	17

1. INDLEDNING

I marts 2010 blev den europæiske mikrofinansieringsfacilitet Progress til fordel for beskæftigelse og social integration oprettet ved afgørelse nr. 283/2010/EU (herefter "afgørelsen").

Offentlige og private enheder, både banker og ikke-banker, kan ansøge om støtte fra faciliteten Progress i form af garantier eller finansierede instrumenter (låneinstrumenter, risikodelingsinstrumenter og egenkapitalinstrumenter). 25 mio. EUR ud af det samlede budget er blevet afsat til garantier med støtte fra Europa-Kommissionen. Det resterende budget til finansierede instrumenter består af 75 mio. EUR fra Kommissionen og 100 mio. EUR fra Den Europæiske Investeringsbank (EIB), der har indvilliget i at matche Kommissionens bidrag, og som allerede har øget den ventede gearingseffekt af faciliteten Progress¹. I tillæg til det oprindelige budget på 75 mio. EUR er yderligere 3 mio. EUR i 2010 blevet tildelt fra Europa-Parlamentets forberedende foranstaltning², og i 2013 er der tildelt 2 mio. EUR fra det foregående års globale overførselsprocedure. Det disponible budget for Progress er på i alt 205 mio. EUR for garantier og finansierede instrumenter tilsammen. Den Europæiske Investeringsfond (EIF) udsteder garantierne og forvalter de finansierede instrumenter på vegne af Kommissionen og EIB. Enheder, der udvælges til at deltage, bliver finansielle formidlere, som yder mikrolån på op til 25 000 EUR. De fleste har dog valgt et lavere loft. Modtagerne af alle de mikrolån, der ydes støtte til, er enkeltpersoner og mikrovirksomheder, som på markedsvilkår ville blive betragtet som dårligt stillede enheder, der sandsynligvis ikke ville kunne optage et lån³.

Denne rapport rummer en beskrivelse af gennemførelsen af faciliteten Progress efter mere end to års virke. De fleste af EIF's data er fremskaffet frem til den 30. september 2012. Mere ajourførte oplysninger er så vidt muligt medtaget. Dokumentets opbygning opfylder de krav, der er fastsat i artikel 8 i afgørelsen. Den første del indeholder detaljerede oplysninger om indgåede aftaler. I det midterste afsnit berettes om de data, der er indsamlet som led i analysen af facilitetens sociale virkning. I det efterfølgende afsnit beskrives facilitetens komplementaritet og koordineringen af den med andre programmer. I den sidste del udpeges mulige fremtidige virkninger og tendenser.

¹ Nærmere oplysninger om gearingseffekten af faciliteten Progress fremgår af afsnittet *Mulig gearingseffekt* i denne rapport.

² Europa-Parlamentets "Forberedende foranstaltning vedrørende fremme af mere gunstige forhold for mikrokredit i Europa".

³ Oplysninger om, hvordan faciliteten Progress opererer, fremgår af rapporten om gennemførelsen af faciliteten fra 2010 (KOM(2011) 195).

2. GENNEMFØRELSEN MED HENSYN TIL MIKROKREDITUDBYDERE

2.1. Indgåede aftaler

Typer af finansielle formidlere

Faciliteten Progress tilbyder et bredt spektrum af finansielle instrumenter. Dens forskelligartede produktportefølje afspejles i de meget forskellige finansielle formidlere. Der er tale om offentlige og private enheder, som både kommer fra banksektoren og andre sektorer. I dag er der 26 deltagende institutioner i 15 medlemsstater, som gør brug af en af facilitetens tilbud eller begge to⁴. En aftale med en udbyder (ikke-bank) med base i Det Forenede Kongerige skulle efter planen føres endeligt ud i livet senest i maj 2013.

- 1 offentlig institution: ICREF (ES)
- 11 enheder uden for banksektoren: Adie (FR), Créa-Sol (FR), Crédal Société Coopérative (BE), FAER (RO), Inicjatywa Mikro (PL), JOBS MFI (BG), Microfinance Ireland (IE)⁵, microStart (BE), Mikrofond (BG), Patria Credit (RO), Qredits (NL)
- 14 banker: Banca di Credito Cooperativo Mediocrati (IT), Banca di Credito Cooperativo Emilbanca (IT), Banca Popolare di Milano (IT), Banca Transilvania (RO), Banco Espírito Santo (PT), Cooperative Central Bank (CY), Erste Bank der österreichischen Sparkassen AG (AT), FM Bank (PL), Millennium bcp (PT), Pancretan Cooperative Bank (EL), Sberbank banka (SI)⁶, SEFEA (IT), Societe Generale Expressbank (BG), Ðiauliø bankas (LT).

Mikrokreditudbydernes aktiviteter i medlemsstaterne

Der er inden for faciliteten Progress fastsat krav for at sikre udbredt adgang til mikrokredit i mange medlemsstater. Det kræves, at EIF udsteder garantier i mindst 12 medlemsstater. I marts 2013 havde udbydere fra ni lande fået garantidækning (nærmere oplysninger fremgår af afsnit 2.2). Der er fastsat en koncentrationsgrænse på 16 % for hvert land. Ligeledes er der for de finansierede instrumenter planer om en koncentrationsgrænse på 10 % for hvert land. Formålet med disse krav er at bidrage til en afbalanceret anvendelse af ressourcerne i medlemsstaterne. Efter indgåelsen af en aftale med Societe Generale Expressbank er denne maksimale eksponering nået i Bulgarien. To andre lande, Rumænien og Italien, er tæt på at have nået loftet for finansierede instrumenter (i øjeblikket 18,0 mio. EUR), idet de har indgået forpligtelser på henholdsvis 16,5 og 15,8 mio. EUR.

Siden gennemførelsesrapporten i 2011 har 11 nye støttemodtagere indgået aftaler under faciliteten Progress. Seks af disse udbydere kommer fra lande, der ikke tidligere var omfattet af faciliteten, nemlig Østrig, Irland og Italien. Der er både tale

⁴ Patria Credit nyder godt af både garantier og finansierede instrumenter.

⁵ I første omgang blev der indgået en aftale med First Step (IE). Denne udbyder indstiller sine udlånsaktiviteter på baggrund af etableringen af Microfinance Ireland.

⁶ Der er indgået en aftale med Volksbank Slovenia. Denne enhed er blevet omdøbt til Sberbank banka, efter at den blev overtaget af Sberbank. I rapporten omtales denne enhed under dens nuværende navn.

om banker og en udbyder uden for banksektoren.

Geografisk fordeling af mikrofinansieringsfaciliteten Progress (marts 2013)

I marts 2013 havde finansielle formidlere fra ni medlemsstater indhentet garantier (BE, IE, EL, FR, NL, AT, PL, PT og RO) i modsætning til blot seks i den foregående periode. Der blev anvendt finansierede instrumenter i 10 lande (BG, ES, FR, IT, CY, LT, PL, PT, RO og SI), hvilket er ét mere end sidste år. Problemerne med at trænge igennem i de øvrige medlemsstater kan begrundes med dels konkurrerende nationale ordninger og dels mangel på kapacitet hos mikrokreditudbydere selv (se afsnit 4).

2.2. Finansierede aktioner

Garantier

Kommissionen, som er den eneste bidrager under dette instrument⁷, stiller garantier på op til 75 % af tabene på udbydernes portefølje af mikrolån. Alle udbydere nyder indtil videre godt af den højest mulige dækning med hensyn til garantisats (75 %): Der er fastsat et loft på 20 % for dækning af tab, dvs. den del af porteføljen, som potentielt kan misligholdes, og som ville blive dækket af garantien. Hidtil har den ligget på mellem 5,5 % og 20 %.

Der opkræves ingen gebyrer for brugen af dette instrument, men de finansielle formidlere er bundet af en betingelse om at sikre udbetaling af mindst 90 % af den

⁷ I modsætning til finansierede instrumenter.

aftalte portefølje. Hvis de ikke når op på denne mængde, opkræves et forpligtelsesgebyr. Denne tærskel udgør et incitament for mikrokreditinstitutterne til aktivt at inddrage slutmodtagerne. Mere generelt gør garantiene det muligt for mikrokreditudbydere at udvide deres aktiviteter, så de omfatter mere risikoprægede grupper. Millennium bcp anvender f.eks. ikke sit pointsystem over for kunder med garanterede mikrolån, da disse kunder sandsynligvis ikke ville have kunnet opfylde bankernes standardkriterier. Alternativt kan der ydes en garanti for at lempe standardlånebetingelserne ved at sænke renten eller mindske kravene til sikkerhedsstillelse eller ved at forlænge mikrolånenes løbetid, og denne garanti ydes også.

I gennemførelsesrapporten fra 2011 anførtes behovet for at forlænge garantiernes løbetid fra tre til seks år, da de finansielle formidlere ikke var i stand til at levere de forventede resultater med hensyn til udstedelse af garantiene. Dette skete ved en ændring i oktober 2011. Empirisk dokumentation viser, at denne ændring har medført en betydelig stigning i efterspørgslen efter garantier, idet det samlede antal anmodninger er mere end fordoblet siden sidste år.

Finansierede instrumenter

Efterspørgslen efter finansierede instrumenter er endnu højere end for garantier. Dette berettiger fordelingen af midler inden for faciliteten Progress, hvor 180 mio. EUR⁸ på budgettet er øremærket til dem. Af alle instrumenterne er det seniorlån, der bliver ved med at tiltrække mest opmærksomhed. Der blev udstedt ét efterstillet lån i 2012 (Sberbank banka). Desuden er der underskrevet en første risikodelingslånaftale med Banca Popolare di Milano, som dækker et beløb på 8,8 mio. EUR. Der er endnu ikke underskrevet nogen aftaler om kapitalindskud, men der foregår forhandlinger om en direkte kapitalindskudsinvestering med en potentiel italiensk ikke-bank.

Den vedvarende interesse for seniorlån kan skyldes deres tekniske karakteristika. I modsætning til de andre mere avancerede og detaljerede finansielle produkter er seniorlån enklere og nemmere at administrere. Ulempen er, at deres gearingeffekt er mindre end ved et risikodelingslån eller efterstillet lån, hvor de finansielle formidlere skal udlåne større beløb til slutmodtagerne end ved et seniorlån. Der stilles desuden strengere krav til de enheder, der er mål for investeringen. Når faciliteten Progress investerer i en udbyder, kræver den af udbyderen, at vedkommende opretter en mikrolånportefølje, som er mindst tre gange så stor som kapitalindskudsinvesteringen (se også afsnittet nedenfor om mulig gearingeffekt). For at øge gearingeffekten er seniorlånene i nogle tilfælde blevet udstedt med et multiplikatorkrav på 1,5 til 2,0, navnlig for seniorlån hos banker og ved gentagne transaktioner med finansielle formidlere, som har sikret medfinansiering fra tredjeparter.

I alt er der underskrevet 29 aftaler om både garantier og finansierede instrumenter. Én udbyder anvender begge disse instrumenter, mens to andre allerede har underskrevet to efterfølgende aftaler med EIF. Disse opsummeres i følgende tabel⁹.

⁸ Inklusive EIB's bidrag.

⁹ Det tidligere indberettede seniorlån til Pancretan Cooperative Bank indberettes ikke længere, da dette lån ikke er blevet udbetalt, og hele beløbet vil blive frigjort.

Overblik over mikrofinansieringsfaciliteten Progress' tiltag pr. 31. marts 2013

Medlemsstat	Finansiell formidler	Instrument	Støtte til finansiell formidler (EUR)
BE	<i>Crédal Société Coopérative</i>	Garanti	250 000
BE	<i>microStart</i>	Garanti	110 000
BG	<i>Mikrofond</i>	Seniorlån	3 000 000
BG	<i>JOBS MFI</i>	Seniorlån	6 000 000
BG	<i>Societe Generale Expressbank</i>	Seniorlån	8 500 000
IE	<i>Microfinance Ireland (First Step)</i>	Garanti	1 627 875
EL	<i>Pancretan Cooperative Bank</i>	Garanti	750 000
ES	<i>ICREF</i>	Seniorlån	4 000 000
FR	<i>Adie</i>	Garanti	2 200 000
FR	<i>Créa-Sol</i>	Seniorlån	1 000 000
		Seniorlån II	1 000 000
IT	<i>BCC Mediocreati</i>	Seniorlån	3 000 000
IT	<i>SEFEA</i>	Seniorlån	2 000 000
IT	<i>BCC Emilbanca</i>	Seniorlån	2 000 000
IT	<i>Banca Popolare di Milano</i>	Risikodelingslån	8 800 000
CY	<i>Cooperative Central Bank</i>	Seniorlån	8 000 000
LT	<i>Siauliu Bankas</i>	Seniorlån	5 000 000
NL	<i>Qredits</i>	Garanti	1 300 000
		Garanti II	1 700 000
AT	<i>Erste Bank</i>	Garanti	473 644
PL	<i>FM Bank</i>	Garanti	1 880 000
PL	<i>Inicjatywa Mikro</i>	Seniorlån	3 771 000
PT	<i>Banco Espírito Santo</i>	Seniorlån	8 750 000
PT	<i>Millenium bcp</i>	Garanti	310 000
RO	<i>Patria Credit</i>	Garanti	960 000
		Seniorlån	8 000 000
RO	<i>FAER</i>	Seniorlån	973 000
RO	<i>Banca Transilvania</i>	Seniorlån	7 500 000
SI	<i>Sberbank banka</i>	Efterstillet lån	8 750 000
15 medlemsstater	26 mikrokreditudbydere	29 aftaler	101 605 519

Omfanget af finansielle midler

Det samlede beløb, der er afsat til garantierne (maksimumsbetrag), og som dækker 10 transaktioner med ni mikrokreditudbydere, der er anført i ovenstående tabel, udgør 11,6 mio. EUR.

Garantier udløses kun i tilfælde af misligholdelse af et lån. Afhængigt af kundeporteføljerne hos udbydere af mikrolån bliver det måske aldrig nødvendigt at udløse de garantier, der er udstedt til dem. Udbydere forventes desuden at gøre brug af andre midler (f.eks. juridiske midler eller omstruktureringer), før de udløser garantierne. Hidtil har kun to udbydere (microStart og FM Bank) været nødt til at udløse garantier, og de samlede beløb har udgjort henholdsvis 40 000 og 200 000 EUR. Antallet af udløste garantier vil dog sandsynligvis stige i fremtiden, efterhånden som mængden af udbetalte mikrolån, der er omfattet af garantierne, øges.

Seniorlån og efterstillede lån, der finansieres af faciliteten Progress, udbetales i overensstemmelse med de aftalte regler om udbetaling i rater. En udbetaling kan kun iværksættes, hvis de betingelser, der er fastsat for en given finansiel formidler, er opfyldt.

I marts 2013 var 55,0 mio. EUR ud af det samlede afsatte beløb på 90 mio. EUR blevet udbetalt¹⁰:

Finansiel formidler (medlemsstat)	Udbetaling til finansiel formidler (EUR) pr. marts 2013
<i>Mikrofond (BG)</i>	1 500 000
<i>Patria Credit (RO)</i>	6 000 000
<i>Siauliu Bankas (LT)</i>	2 500 000
<i>Cyprern Cooperative Bank (CY)</i>	4 000 000
<i>JOBS MFI (BG)</i>	4 000 000
<i>FAER (RO)</i>	700 000
<i>ICREF (ES)</i>	4 000 000
<i>Inicjatywa Mikro (PL)</i>	2 800 000
<i>Sberbank banka (SI)</i>	8 800 000
<i>Banca Transilvania (RO)</i>	7 500 000
<i>BCC Mediocrati (IT)</i>	1 500 000
<i>SEFEA (IT)</i>	1 100 000
<i>BCC Emilbanca (IT)</i>	1 100 000
<i>Societe General Expressbank (BG)</i>	4 500 000
<i>Banco Espírito Santo (PT)</i>	4 000 000
<i>Créa-Sol (FR)</i>	1 000 000
Udbetalinger i alt	55 000 000

Mulig gearingseffekt

Målet med faciliteten Progress er ikke kun at stille EU-finansiering til rådighed, men også at frembringe en gearingseffekt for de samlede investeringer på omkring 500 mio. EUR, dvs. fem gange EU's bidrag. Denne gearingseffekt opnås gennem

¹⁰ Udbetalinger til Banca Popolare di Milano (IT) og et andet lån til Créa-Sol ventes snart iværksat. Det har vist sig umuligt at foretage en udbetaling til Pancreatan Cooperative Bank (EL) på grund af uforudsete systemiske ændringer.

medinvesteringer fra andre partnere, de finansielle midlers revolverende art og de tilbudte produkter.

I kraft af samarbejdet med EIB, som har matchet beløbet fra Kommissionen, er det oprindelige beløb blevet fordoblet. Det samlede beløb (kombineret med det ekstra bidrag fra Europa-Parlamentet og den globale overførselsprocedure) multipliceres nu gennem de mikrolån, som de finansielle formidlere udsteder.

Garantierne har en særlig kraftig gearingeffekt. I marts 2013 var der udstedt garantier til en værdi af 11,6 mio. EUR til mikrokreditudbydere. De forventes omsat i mikrolån til en potentiel samlet værdi af 134,8 mio. EUR, hvilket betyder, at den gearingeffekt, der opnås ved hjælp af dette produkt, vil være 11,6. De finansierede instrumenter har en gearingeffekt på omkring 3,7. Det gælder for nogle lån, såsom det første til Créa-Sol, at den eneste gearingeffekt kommer fra den ekstra finansiering fra EIB, da udbydere kun forventes at underskrive låneaftaler med slutmodtagere, der svarer til lånets størrelse. Det andet lån til Créa-Sol forventes at generere mikrolån på 1,5 gange det ydede lån. Andre udbydere, navnlig Banca Popolare di Milano (risikodelingslån) og Sberbank banka (efterstillet lån) har frembragt en ekstra gearingeffekt, idet de har ydet mikrolån på mindst det dobbelte af det beløb, som de har modtaget fra faciliteten Progress. Den samlede multiplikatoreffekt for hele faciliteten Progress' portefølje, som man er enedes om i aftalerne med de finansielle formidlere, er på 5,5.

2.3. Godkendte og afviste ansøgninger

For at kunne udnytte faciliteten Progress skal ansøgerne udvælges gennem en indkaldelse af forslag, som tilrettelægges af EIF, og i tilfælde af garantier skal de godkendes af Kommissionen.

EIF's bestyrelse kan officielt afvise en ansøgning, og Kommissionen kan unnlade at godkende en garanti. Ingen ansøgninger er imidlertid blevet afvist siden oprettelsen af faciliteten Progress, da kun forslag, som består EIF's screening og due diligenceundersøgelse, forelægges til godkendelse.

Siden indførelsen af faciliteten Progress har EIF været i kontakt med over 180 potentielle udbydere. Da 27 finansielle formidlere¹¹ frem til marts 2013 har underskrevet en aftale, er procentdelen af indgåede aftaler på 15 %, hvilket som anført til dels skyldes nationale ordninger og anden tilgængelig finansiering, navnlig i de skandinaviske lande og Tyskland. Blandt andre årsager til det lave antal indgåede aftaler kan nævnes EIF's fokus på større beløb på grund af høje transaktionsomkostninger eller streng kreditvurdering. Da Kommissionen dækker det første tab, kan der være behov for en fornyet vurdering af denne politik.

3. GENNEMFØRELSE PÅ MIKROLÅNTAGERNIVEAU

3.1. Omfanget af mikrolån og antallet af slutmodtagere

Den nuværende multiplikatoreffekt på 5,5 er på linje med målet for den forventede gearingeffekt. Der vil i de kommende år være behov for yderligere aftaler med

¹¹ Inklusive den aftale, der er underskrevet med First Step.

mikrokreditudbydere og fuld udnyttelse af de udbetalte beløb for at nå op på det anslåede beløb på 500 mio. EUR, der skal fordeles gennem omkring 46000 mikrolån, før faciliteten lukkes i 2020.

På rapporteringsdatoen i 2012 bestod den samlede garantiportefølje af 2920 mikrokreditter til 2836 modtagere¹² til en værdi af 28,05 mio. EUR.

Tilbuddet om mikrolån baseret på finansierede instrumenter resulterede i 3358 aftaler, som blev indgået med 3253 slutmodtagere. Disse lån beløb sig i september 2012 til 21,1 mio. EUR.

Sammenlignet med den udnyttelse, der blev rapporteret om i 2011, steg antallet af garantibaserede mikrolån med 61 %, mens antallet af mikrolån baseret på finansierede instrumenter steg med 122 % inden for et halvt år. Udnyttelsesmønstrene harmonerer med den oprindelige formodning om, at faciliteten Progress ville opleve en langsom start, men støt og roligt ville tage fart og udvise kraftig vækst i den sidste del. I september 2012 var en højere udnyttelsesgrad allerede åbenlys, navnlig i Nederlandene, hvor der er indgået en opfølgende aftale med Qredits, i henhold til hvilken garantiloftet er øget til 3 mio. EUR. En høj udnyttelsesgrad er også blevet bemærket i Bulgarien, Polen og Rumænien. I Frankrig er der også indgået en ny aftale om et seniorlån med en støttemodtager, da det oprindelige beløb allerede er blevet udbetalt.

EIF's prognoser er endnu mere optimistiske med hensyn til fremtidig vækst, idet det samlede beløb, der ydes i mikrolån gennem de nuværende finansielle formidlere, forventes at nå 142,4 mio. EUR i september 2013 og 288,8 mio. EUR i marts 2015. En mulig forklaring på, at der ikke er oplevet så stor vækst i de tidlige stadier af faciliteten Progress' operationer, kan måske findes i manglende institutionel kapacitet hos mikrokreditudbydere. Derfor er der behov for supplerende foranstaltninger som anført i afsnit 4 i denne rapport.

3.2. Den sociale og beskæftigelsesmæssige virkning af mikrofinansieringsfaciliteten Progress

Den sociale og beskæftigelsesmæssige virkning er et af de vigtigste politiske hensyn for faciliteten Progress. Denne gennemførelsesrapport er den første af sin art, hvor der lægges særlig vægt på data om denne indvirkning fra et stort antal slutmodtagere. Trods behovet for at ændre deres interne procedurer og systemer har udbyderne formået at indsamle data om 4688 slutmodtagere ud af de 6089 mikroiværksættere, der har deltaget i faciliteten Progress. Dette gør det muligt at analysere nogle tendenser med hensyn til inddragelse af dårligt stillede grupper ved at tage hensyn til deres alder, køn, uddannelsesbaggrund eller tilhørsforhold til mindretal.

Ved at analysere de indsamlede data kan vi undersøge både fordelene og ulemperne. De er dog kun til dels relevante, da en del støttemodtagere ikke har udfyldt hele spørgeskemaet. Dette umuliggør en samlet analyse og gør nogle af de indsamlede data mindre relevante. Hvis der rettes opmærksomhed mod disse forhindringer, kan det medvirke til at foretage de nødvendige ændringer for at øge kvaliteten og pålideligheden af rapporteringen af den sociale virkning med henblik på det kommende instrument (se også afsnit 5), hvor kravene til dataindsamling vil skulle

¹² Forskellen mellem antallet af mikrolån og antallet af modtagere kan forklares ved, at der i nogle tilfælde anvendes en tilgang med trinvis udlån, hvor låntageren først modtager et lille beløb og efter nogen tid får endnu et lån. Det samlede lånebeløb pr. modtager overstiger ikke 25000 EUR.

revideres.

3.2.1. *Inddragelse af dårligt stillede grupper*

Iværksætterkulturen blandt unge og ældre

Mens størstedelen af modtagerne af mikrolån fra de finansielle formidlere er mellem 25 og 54 år (85,04 %), er der en ret betragtelig gruppe, som er yngre end 25 (5,22 %). Dette er mere end det gennemsnitlige antal selvstændige i denne aldersgruppe (4,1 %), som fremgår af EU's arbejdsstyrkeundersøgelse fra 2011¹³. Faciliteten Progress er således et middel, der kan bidrage til, at personer i denne aldersgruppe bliver selvstændige. Blandt finansielle formidlere med en særlig høj andel af unge kunder kan nævnes Qredits (25,00 %), Siauliu Bankas (14,29 %) og Millennium bcp (12,08 %). De finansielle formidlere rapporterer også om deres kunders medarbejders aldersprofil. 11,25 % af disse er under 25.

9,74 % af slutmodtagerne er ældre mennesker (55+). Ifølge arbejdsstyrkeundersøgelsen udgør de 19,2 % (50-64) og 49,9 % (65+) af de selvstændige i deres respektive aldersgrupper. Som arbejdsstyrkeundersøgelsen viser for disse aldersgrupper, kan den selvstændige virksomhed dog blot tjene som en udskydelse af tilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet eller en mulighed for at drive et selvforsynende landbrug efter tilbagetrækning. Disse to grupper har måske ikke nødvendigvis behov for et mikrolån. De tre banker med den højeste andel af modtagere på 55 år eller derover er Mikrofond, FAER og Siauliu Bankas. Deres andel varierer mellem 14,9 og 15,91 %. 10,67 % af slutmodtagernes medarbejdere er over 55.

Kvindelige iværksættere

De tilgængelige data om faciliteten Progress' slutmodtagere viser en andel for mænd og kvinder på henholdsvis 60,73 % og 39,27 %. Dette er en forbedring i forhold til den generelle situation i Europa, hvor kvinder kun udgør 34,4 % af alle iværksættere¹⁴. Faciliteten Progress har en afhjælpende effekt og støtter kvindelige iværksættere. Som tidligere nævnt viser nogle af de indsamlede data ikke hele billedet, og de bør fortolkes med forsigtighed. To udbydere har en højere andel af mikrolån til kvinder end til mænd. Siauliu Bank har rapporteret om 57,14 % kvindelige låntagere, mens Millennium bcp har berettet om 50,34 %. I den litauiske banks tilfælde afspejler dette deres politik om at forsøge at lette kvindelige iværksætters adgang til finansiering. Crédal beretter også om en andel, der er højere end gennemsnittet, nemlig 51,72/48,28. De finansielle formidlere fremlægger oplysninger om deres kunders medarbejdere, hvoraf 38,30 % er kvinder. Mangel på yderligere understøttende data gør det umuligt at foretage en mere dybtgående analyse.

Jobskabelse via selvstændige og nystartede virksomheder

31,89 % af slutmodtagerne har anført, at de var arbejdsløse eller inaktive, da de ansøgte om et lån. Faciliteten Progress har givet dem mulighed for at optage et lån og etablere deres egen virksomhed. Der er desuden potentiale for en positiv indvirkning på resten af ansøgerne, som sagde, at de enten var beskæftiget (67,52 %) eller studerede (0,59 %). Mikrolån kan hjælpe ansatte kunder med at undgå alvorlige

¹³ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-12-040/EN/KS-SF-12-040-EN.PDF

¹⁴ http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=6358&lang=en&title=Unleashing-Europe's-entrepreneurial-potential-to-bring-back-growth.

likviditetsproblemer eller udvide deres forretning. De, der stadig studerer, kan anvende lånene til at etablere deres egen virksomhed, efter at eller endda før de har gennemført deres uddannelse.

De tilgængelige data for begge mikrofinansieringsmuligheder viser desuden, at næsten 80 % af de virksomheder, der har modtaget støtte, er mindre end tre år gamle. 40,58 % var blevet etableret højst et halvt år før ansøgningen om mikrolånet. Dette bekræfter, at manglende adgang til finansiering er en væsentlig forhindring i en nystartet virksomheds opstartsfase, som faciliteten Progress bidrager til at fjerne. Støtten til nystartede virksomheder synes at være stærkere blandt finansielle formidlere, der er omfattet af en garanti, og formidlere uden for banksektoren. Dette harmonerer med den oprindelige formodning om, at garantier anvendes i tilfælde af mere risikable kunder og suppleres med finansierede instrumenter (navnlig seniorlån), der bruges til at målrette indsatsen mod et større antal mindre risikable kunder. Der findes endnu ikke data, som kan danne grundlag for at vurdere virksomhedernes og jobskabelsens bæredygtighed.

Uddannelsesmæssig baggrund

Den uddannelsesmæssige baggrund hos ansøgerne om produkter, hvortil der ydes støtte under faciliteten Progress, strækker sig lige fra ingen formel uddannelse til en universitetsuddannelse. Da et højt uddannelsesniveau normalt forbindes med en lavere risiko for arbejdsløshed, er det vigtigt at bemærke, at 7,28 % af alle støttemodtagerne enten ikke har nogen uddannelse eller kun har en grundskoleuddannelse. Disse mennesker, som er dårligt stillet, når de leder efter et job, kan have fundet et alternativ ved at blive selvstændige. Det samme kan gælde de mere end 50 % forholdsvis lavtuddannede støttemodtagere med blot en gymnasial uddannelse. Resten af støttemodtagerne havde en videregående uddannelse eller en universitetsuddannelse, hvilket afspejler de deltagende udbyderes brede fokus.

Støtte til minoriteter

Der er tydelige tegn på effektiv inddragelse af minoriteter i befolkningen, selv om det ikke er tilladt at indsamle disse data i alle medlemsstaterne. Dette medfører, at kun en lille andel af alle støttemodtagerne officielt udpeges som tilhørende en minoritetsgruppe på overordnet plan. Blandt udbyderne beredte Mikrofond (BG), at 18,18 % af deres kunder tilhørte en minoritetsgruppe. Dette tal var 12,5 % for JOBS MFI (BG) og 14,63 % for FAER (RO). Disse støttemodtagere kommer primært fra romabefolkningen. For at overvinde forhindringerne på jobmarkedet kunne det være en løsning for disse mennesker at blive selvstændige. Qredits (NL) beretter også om en inddragelse af minoritetsgrupper på 12,5 %.

3.2.2. Små beløb med stor effekt

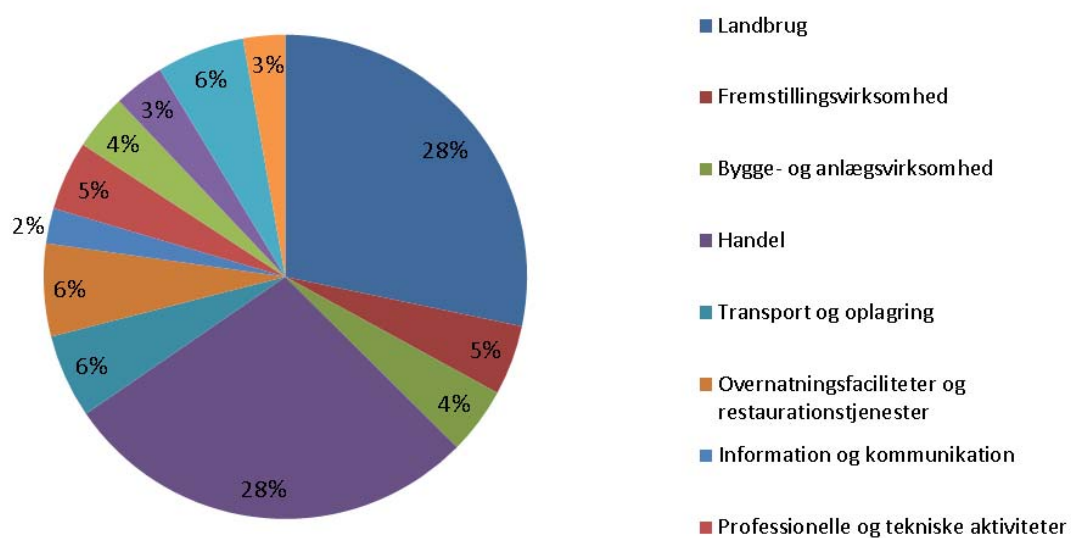
Mikrolån er typisk på mindre beløb. Selvstændige og andre fra sårbare grupper, der starter en virksomhed op, forventes ikke at ansøge om store beløb. De mest populære mikrolån er på mindre end 5000 EUR (37 %) efterfulgt af lån på op til 10000 EUR (25 %). Mikrolån på op til 15000, 20000 og 25000 EUR tiltrækker hver især omtrent hver ottende støttemodtager. Det gennemsnitlige mikrolån hos microStart er på 4958 EUR. MikroStart, som opererer i områder af Bruxelles, hvor der er forholdsvis mange indvandrere, har en bestemt målgruppe af kunder. De mikrolån, som denne finansielle formidler tilbyder, når ikke op på de maksimale 25000 EUR, da der er et loft på 10000 EUR. Ligeledes tilbyder Erste Bank ved et af dens to initiativer mikrolån på højst 12500 EUR. Dette betyder ikke, at behovene hos

slutmodtagerne altid kan dækkes af disse små beløb. Det forventes snarere, at når de pågældende virksomheder først begynder at få gang i hjulene takket være et mikrolån fra faciliteten Progress, vil de kunne ansøge om et større lån uden for facilitetens rammer.

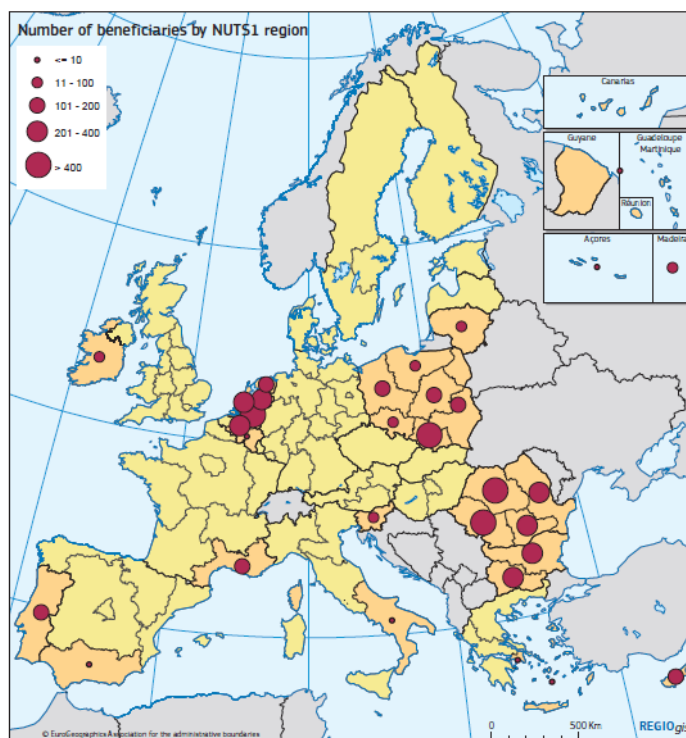
3.3. Sektormæssig og regional fordeling af de støttede virksomheder

Landbrug og handel er fortsat de mest fremherskende sektorer, og de tegner sig for mere end halvdelen af alle støttede virksomheder. Ikke overraskende kommer støtten til landbruget næsten udelukkende fra de finansierede instrumenter, da disse er fremherskende i lande med udbredt inddragelse i landdistrikter (se kortet nedenfor), navnlig Rumænien og Bulgarien. Inden for handel er denne støtte mere eller mindre ligeligt fordelt på begge instrumenter.

Sektormæssig fordeling af støttede mikrovirksomheder

Regional fordeling af støttede mikrovirksomheder

Antal modtagere pr. NUTS1-region

4. KOMPLEMENTARITET OG SAMORDNING MED ANDRE INSTRUMENTER

Investeringer og risikodækning fra faciliteten Progress sætter mikrokreditudbydere i stand til at udvide og optimere deres portefølje, alt imens de rækker en hånd ud til mere risikable målgrupper. Der er oprettet diverse andre instrumenter, som supplerer faciliteten.

De finansielle formidlere er kontraktligt forpligtet til at samarbejde med organisationer, der udbyder uddannelse og vejledning. Medlemsstaterne kan bruge Den Europæiske Socialfond til at yde assistance i form af coaching eller uddannelse til personer, der starter en virksomhed op. Denne støtte bør få en positiv indvirkning på støttemodtagernes forretningsmæssige færdigheder og supplerer klart den adgang til finansiering, som faciliteten Progress sikrer. Det irske initiativ "Going for Growth", som gennem vejledning og coaching skal hjælpe kvinder, der starter en virksomhed op, finansieres f.eks. til dels gennem *Human Capital Investment Operational Programme 2007-2013*. Deltagere i dette initiativ, som opnår succes, vil måske gerne ansøge om et mikrolån – f.eks. fra Microfinance Ireland (som allerede har underskrevet en aftale med EIF under faciliteten Progress) – for at finansiere deres nye forretningsidéer.

Der er stadig plads til forbedringer med hensyn til den vejledning og uddannelse, der tilbydes som supplement til støtten fra faciliteten Progress. Dette er en topprioritet for Kommissionen, og EIF kan sikre, at alle udbydere, der modtager støtte, gennemfører dette krav mere effektivt. Navnlig bør EIF se nærmere på antallet og kvaliteten af aftalerne mellem udbydere og organisationer, der udbyder uddannelse og vejledning, og sikre bedre samarbejde, især med ordninger, der støttes af ESF.

National støtte og EU-støtte kan bruges som supplement til hinanden. Dette er tilfældet i Østrig, hvor et af de to produkter, som Erste Bank tilbyder, nyder godt af en lavere mikrokreditgarantisats på 66,67 %, da produktet også støttes af den østrigske regering.

Målet med Kommissionens og EIF's fælles initiativ JASMINE er at hjælpe mikrokreditudbydere med at forbedre deres drift, ekspandere og kunne finansiere sig selv. Støttemodtagere udvalgt af EIF modtager teknisk bistand, som består af en institutionel vurdering eller rating efterfulgt af skræddersyet uddannelse. 12 finansielle formidlere under faciliteten Progress har allerede nydt godt af initiativet, herunder senest BCC Mediocrati og mikroStart i 2012.

Der tilbydes 8-10 workshops hvert år for at yde støtte til forretningsudvikling til udbydere, og der findes en særlig JASMINE Helpdesk, hvor udbyderne kan få svar deres spørgsmål. Under JASMINE er der desuden udviklet en "europæisk kodeks for ydelse af mikrokreditter", hvori der er fastlagt retningslinjer for god praksis og fælles standarder. Kodeksen understøtter sektoren med hensyn til at klare de udfordringer, der ligger i at få adgang til langsigtet finansiering, opretholde/øge kvaliteten af tjenesterne og fremme gennemsigtighed i sektoren. Kodeksen vil inden for de kommende måneder blive suppleret med JASMINE Online, som er en webapplikation, hvor der tilvejebringes oplysninger om mikrokreditudbydere i EU og udarbejdes rapporter ud fra anbefalinger i kodeksen. Der henstilles til, at kodeksen overholdes, i det program, der efterfølger faciliteten Progress (se afsnit 5), og dette vil muligvis blive gjort til en betingelse for, at udbydere kan få finansiering.

5. KONKLUSIONER OG PERSPEKTIVER

Faciliteten Progress opfylder et stort behov hos mikrofinansieringsudbydere både i og uden for banksektoren. I marts 2013 var 101 mio. EUR ud af 203 mio. EUR blevet afsat til finansielle formidlere (der er stadig mulighed for investeringer frem til 2016). Med de mikrolånsummer, som der er opnået enighed om, at udbyderne skal generere, ligger den nuværende gearingseffekt på 5,5, hvilket er højere end målet.

Faciliteten Progress' geografiske dækning er blevet udvidet, så den omfatter 15 medlemsstater. Næsten 50 mio. EUR er allerede nået ud til slutmodtagerne, som omfatter dårligt stillede personer, navnlig kvinder, unge mennesker, minoriteter og lavtuddannede arbejdstagere. Faciliteten Progress har bidraget væsentligt til jobskabelsen, idet den har hjulpet en stor procentdel af mennesker, som tidligere var arbejdsløse eller inaktive, i beskæftigelse. I en statusevaluering, som fremlægges i 2014, vil der blive foretaget en mere dybtgående analyse af programmet.

Der er påpeget plads til forbedring med hensyn til ledsagende vejledning og uddannelse af mikroiværksættere. Kommissionen vil fortsat insistere på, at EIF sikrer, at denne kontraktlige forpligtelse opfyldes. Problemet med udbydernes institutionelle kapacitet, hvor det anerkendes, at der er en flaskehals, som forsinker udbetalingen af lån, vil blive behandlet i det efterfølgende instrument under programmet for sociale forandringer og innovation 2014-20 (PSCI)¹⁵. Ud over porteføljefinansiering og risikodeling vil dette nye instrument i lighed med faciliteten Progress tilbyde støtte til kapacitetsopbygning og teknisk bistand til mikrokreditudbydere under én samlet paraply.

I øjeblikket føres de sidste trepartsforhandlinger om den forordning, hvori PSCI 2014-20 oprettes. Kommissionen håber, at Europa-Parlamentet og Rådet vil indvillige i, at den saldo i faciliteten Progress, der resterer, efter at garantierne er iværksat, og lånene og egenkapitalen er betalt tilbage ved udgangen af faciliteten Progress' levetid, overføres til PSCI-budgettet for at sikre fuld udnyttelse af et revolverende instrument på EU-plan, som understøtter jobskabelse og finansiel integration.

¹⁵ KOM(2011) 609 endelig.